

Suomen kielen historia

Niina Kunnas

28.9.–30.9.2010

KURSSIN TAVOITTEET

- Miltä suomalaisten esihistoria näyttää kielitieteen näkökulmasta?
- Mistä suomalaiset ovat tulleet?
- Mikä suomessa ja sen lähimmissä sukukielissä on “uutta” ja mikä ikivanhaa uralilaista ainesta
- Millainen on uralilainen kielikunta ja suomen asema siinä?

■ Keskustelutehtävä:

Mitä odotat kurssilta?

Mitä tiedät aiheesta ennestään?

Mistä olet erityisen kiinnostunut?

Uralilaisten kielten levinneisyys

(Lähde:Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan sukukansavaliokunnan kotisivut 17.1.2008)

Itämerensuomalaiset kielet

1) suomi (n. 5 milj.)

2)

karjala (karjalaisia yht. n. 93 000, Karjalan tasavallassa n. 65 000 karjalasta, mutta karjalan puhujia on n. 35 000)

3) vepsä (etnisesti vepsäläisiä n. 8 000, puhujia ehkä n. 6 000?)

4) inkeroinen (satoja?) (Kaprio, Hevaa, Soikkola)

5) vatja (muutamia kymmeniä)

6) viro (n. 1 milj.)

7) liivi (2)

8) lyydi (3 000 - 5 000)

9) meänkieli (35 000–60 000)

10) kveeni (n. 2 000?)

11) võro-seto (n. 50 000–70 000)

Etäsukukielistä

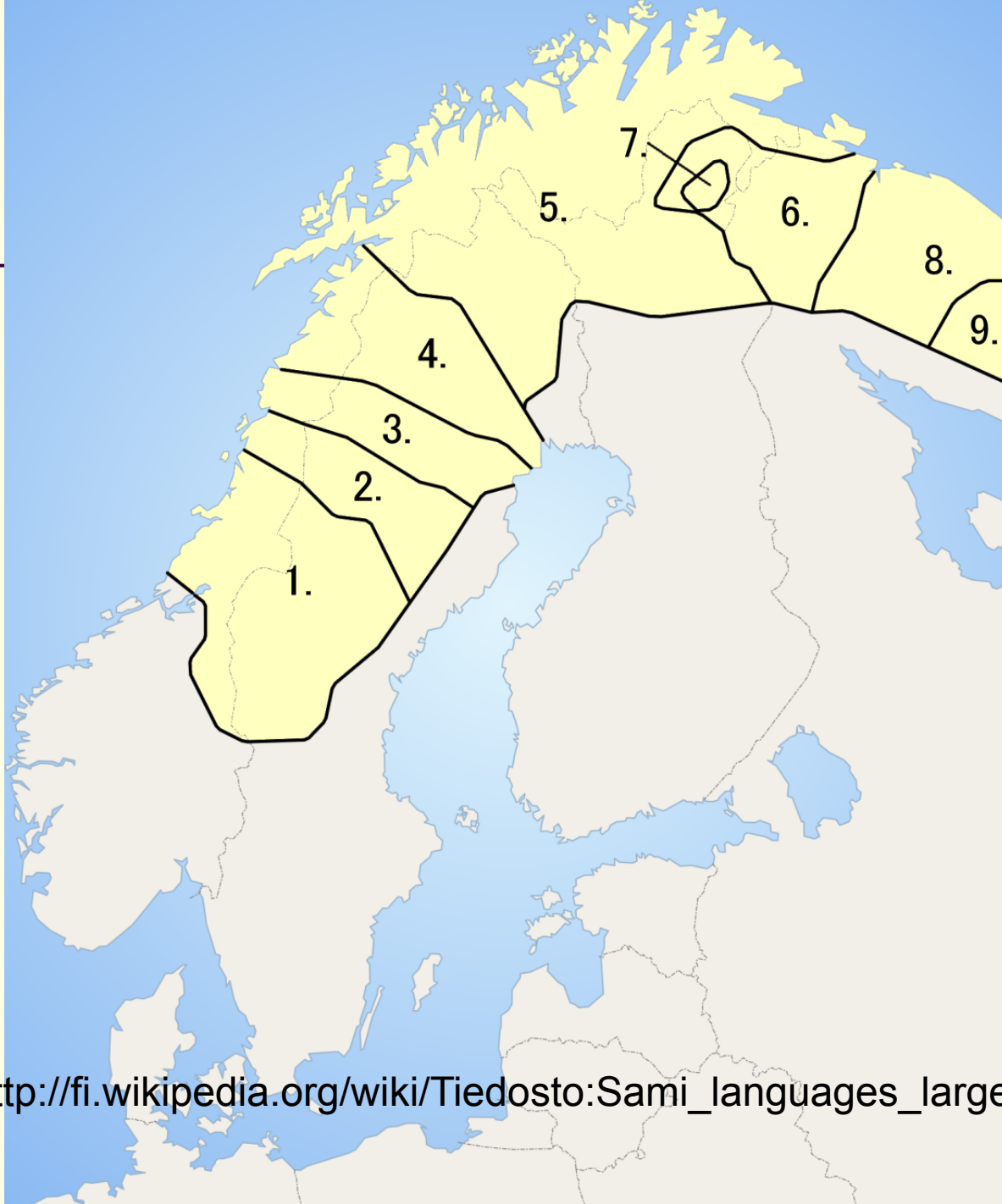
Saamelaiskielet

- 10 (Norja, Ruotsi, Suomi, Venäjä)
- eniten pohjoissaamen puhujia (n. 30 000)
- Suomessa noin 6 000 etnisesti saamelaista
- inarin- ja koltansaamen puhujia muutamia satoja

Volgalaiset kielet

- mordva ja mari
- puhutaan Volgan suuren mutkan pohjois- ja eteläpuolella
- Mordvalaiskieliä ovat ersä (n. 500 000 puhujaa) ja mokša (n. 250 000 puhujaa).
- Mari jakautuu vuorimariin (n. 50 000 puhujaa) ja niittymariin (n. 500 000 puhujaa).
- omat kirjakielet ja nimikkotasavallat

http://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Sami_languages_large.png

Permiläiset kielet

- komi ja udmurtti

Komin puhujat jakautuvat komipermjakkeihin (n. 100 000 puhujaa) ja komisyrjääneihin (n. 250 000 puhujaa).

Udmurtin puhujia n. 500 000.

- omat nimikkotasavallat ja kirjakielet

Ugrilaiset kielet

- unkari, hanti, mansi
- unkarin puhujia n. 14 000 miljoonaa
- erkaantuivat hanteista ja manseista n. 1000 – 500 eKr.
- ”maahantulovuosi” 896 jKr.

- Hantia ja mansia puhutaan Länsi-Siperiassa.
- Hantin puhujia on n. 13 000? ja mansin puhujia n. 3 000?.
- myös vaeltaneet nykyisille asuinsijoille länempää 1. kristillisen vuosituhannen kuluessa
- autonominen piirikunta (p-kaupunki) Hanti-Mansijsk)
- kummallakin oma kirjakielensä (hantilla jopa 4)

Samojedikielet

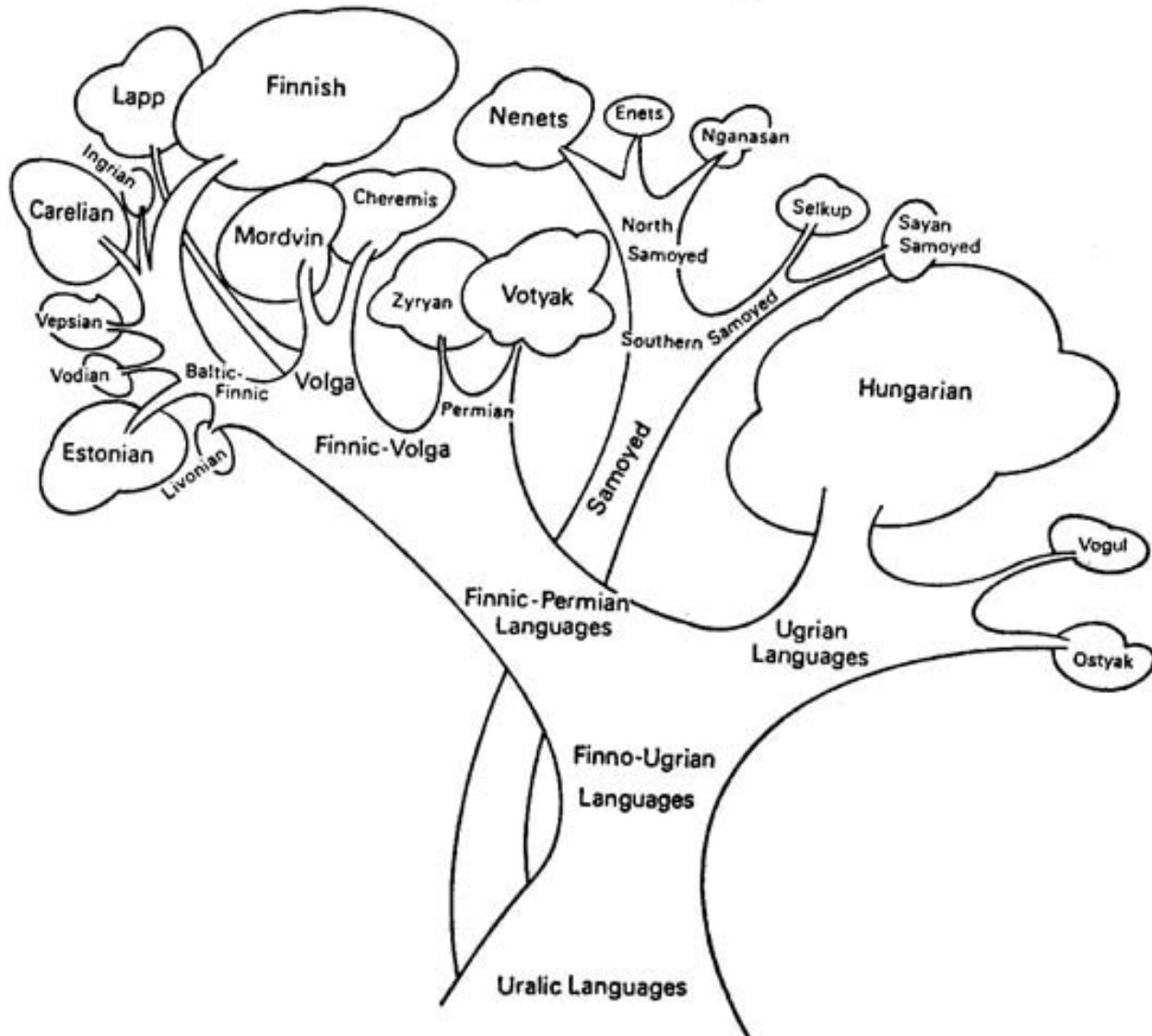
- eniten **nenetsin** puhujia (yli 26 000), elävät pääosin Nenetsiassa
- **enetsin** puhujia n. 100 Taimyriassa
- **nganasanin** puhujia satoja Taimyrin niemimaalla Siperiassa
- **selkupin** puhujia n. 1600–1700 Siperian sisäosissa
- kirjakieli nenetsillä ja selkupilla

Historiallinen kielentutkimus

- kielten sukulaisuussuhteet ja muuttuminen
  - kantakielen käsite
  - Kantakielen rakenne selvitetään vertailemalla sukulaiskieliä.

Finno-Ugrian Prehistory

The Finno-Ugrian Family Tree

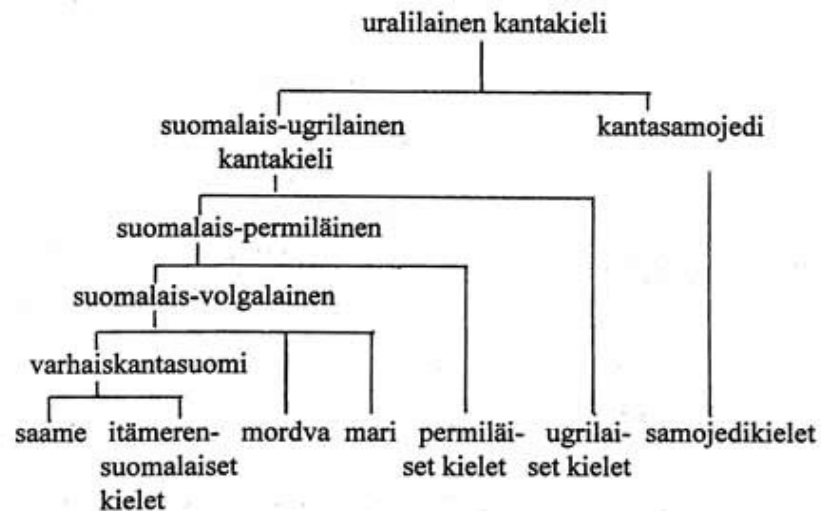
Sukupuusi?

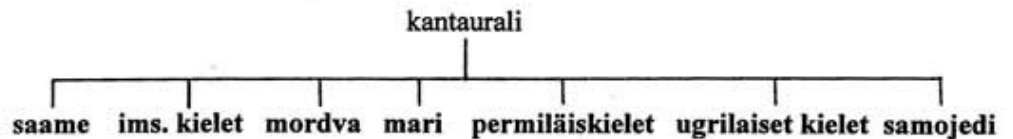
- Kuvaa kielten eriytymisen mekaanisesti aivan kuin jokainen haara olisi kerralla irronnut yhtenäisenä ryhmänä muista ilman variaatiota ja ilman välivaiheita.
- puun alaosassa yhteinen kantakieli, suomi ylimpänä, ikään kuin evoluution kirkkaimpana huippuna

PENSASMALLI

Uralilaisten kielten perinteinen sukupuu

Uralilaiset kielet ja sukupensas

etelä- uumajan- piitimen- luulajan- pohjois- inarin- koltan- kildinin- turjan-	suomi karjala (lyydi) (inkeroinen) vepsä vatja viro liivi	ersä moksa	komi (-syryääni) (-permjakki) udmurtti	hanti manssi unkari	selkupperi nenetsi enetsi nganasani
--	--	---------------	---	---------------------------	--

-
- Suomalaisten alkuperä on epäselvä ja kiistanalainen käsite
  - esitetty erilaisia teorioita
  - Asiaa ei ole ratkaistu!
  - väestön ja kielen alkuperä kaksi eri asiaa!

Historiallis-vertaileva tutkimus

- perustuu äännehistoriaan ja äännemuutosten tutkimiseen
- etsitään **systemaattisia äännevastaavuuksia**
- kielioppia ja äännevastaavuudet tärkeämpiä kuin sanasto
- useissa kielissä samannäköisiä sanoja (sattumaa!)
- esimerkki suomesta ja unkarista

sm   *kala* unk *hal* << * *kala*

kota unk *ház* 'talo'

kuusi unk *hat* '6'

- ⇒ suom.-ugr. kantakielen sananalkuinen *k on muuttunut unkarissa takavokaalin edellä *h*:ksi
- ⇒ etuvokaalin edellä *k* on säilynyt, esim.
käsi unk *kéz*, *kerjätä* unk. *kér* 'pyytää'

Etymologinen tutkimus

- pyritään selvittämään sanan ikä sen perusteella, miten etäisissä sukukielissä sillä on vastineita
- sanan alkuperän ja iän määrittäminen

Uralilaiseen kantakieleen perustuva sanasto

- sukulaisuussuhteet: *anoppi* (*ina), *appi* (*ippi)
- eläinten nimitykset: *kala*, *kyy* (*kyŋe)
- ruumiinosien nimitykset: *pää*, *silmä* (*Šilmä)
- luontosanasto: *joki* (*juka), *aurinko* (*päjwä)
- lukusanoja: *kaksi* (*käktä), *viisi* (*wixti)
- asesanasto: *jousi* (*jiŋsi), *nuoli* (*nixli)

⇒ kielten eriytymisessä tärkeä merkitys kielikontakteilla

⇒ kontaktit indoeurooppalaisten kielten kanssa aiheuttaneet paljon muutoksia ja varieteettien eriytymistä

⇒ Erityisesti indoiranilainen eli arjalainen, balttilainen ja germaaninen kieliryhmä ovat suomen kielen historian kannalta merkityksellisiä.

Lainoja ind.-eur.kantakielestä

- *myy-* ural. *mexi ieur. *meyH
- *nimi* ural. *nimi ieur. **enomn-*

sm:n konservatiivisuus

- sijamuotojen runsaus (15–17)
- omistusliitteet (*talo-ni*)
- postpositioiden käyttö (*pöydän alla*)

Mistä suomalaiset tulevat?

- JATKUVUUSTEORIA
- Suomalais-ugrilaista kielimuotoa on puhuttu Suomessa ja sen lähialueilla viimeistään jo neoliittisella kivikaudella (n. 5000 - 1500 eKr.).
- N. 4200 eKr. alkaen Suomeen saapunut **kampakeramiikaksi** kutsuttu kulttuuri-innovaatio yhdistyy uralilaisia kieliä puhuneisiin väestöihin.

Vaellusteoria

- Aiemmin uskottiin, että suomalaisten esi-isät tulivat maahan vasta n. vuonna 0 Virosta ja Karjalankannakselta.

Volgan mutka

- klassinen teoria uralilaisesta alkukodista
- Friedrich Theodor Köppen, 1886
- perustui *mesi, mehiläinen* -sanojen samankaltaisuuteen

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Volga>

Laaja alkukoti

- Eräät tutkijat: uralilaista kantakieltä puhuttiin laajalla alueella Uralilta Itämerelle asti.
- Heikkous: miten kantakieli olisi pysynyt yhtenäisenä näin laajalla alueella?

NYKYKÄSITYS

- uralilainen kantakieli levittäytynyt laajemmalle alkuaan suppeammasta alkukodista

Kalevi Wiikin teoria

- katsoo, että uralilaista kantakieltä olisi puhuttu jääkaudella valtavalla alueella Uralin itäpuolelta aina Brittein saarille asti
- kantagermaanissa, kantabaltissa ja kantaslaavissa Wiikin mukaan merkittävä uralilainen komponentti
- teorialla ei ole yleistä hyväksyntää!

■ **alkukoti** puhtaasti kielihistoriallinen ja kielimaantieteellinen käsite

---

- väestö kieliyhteisönä ja väestö biologisena populaationa eri asioita
- suomalaisten kielisukulaiset idässä
- vahvoista indoeurooppalaiskontakteista todisteena lainsanat
- geneettisesti suom.-ugr. ja ieur. kieliä puhuvat väestöt toisiaan lähellä
- miesten Y-kromosomeissa yhtäläisyyksiä siperialaisiin kansoihin

Perusteita alkukodille Volgan alueella

- Volgan ja Uralin välillä suom.-ugr. kielten tihentymä (mordva, mari, udmurtti)
- diversiteetti suurinta alkuperäisillä alueilla
- paikannimet: suom.-ugr. paikannimiä Venäjällä Itämereltä Uralille asti (Moskova)
- alueella puhuttu uralilaisia kieliä ennen slaavilaisten heimojen tuloa
- substraattipiirteitä pohj.-venäl. murteissa

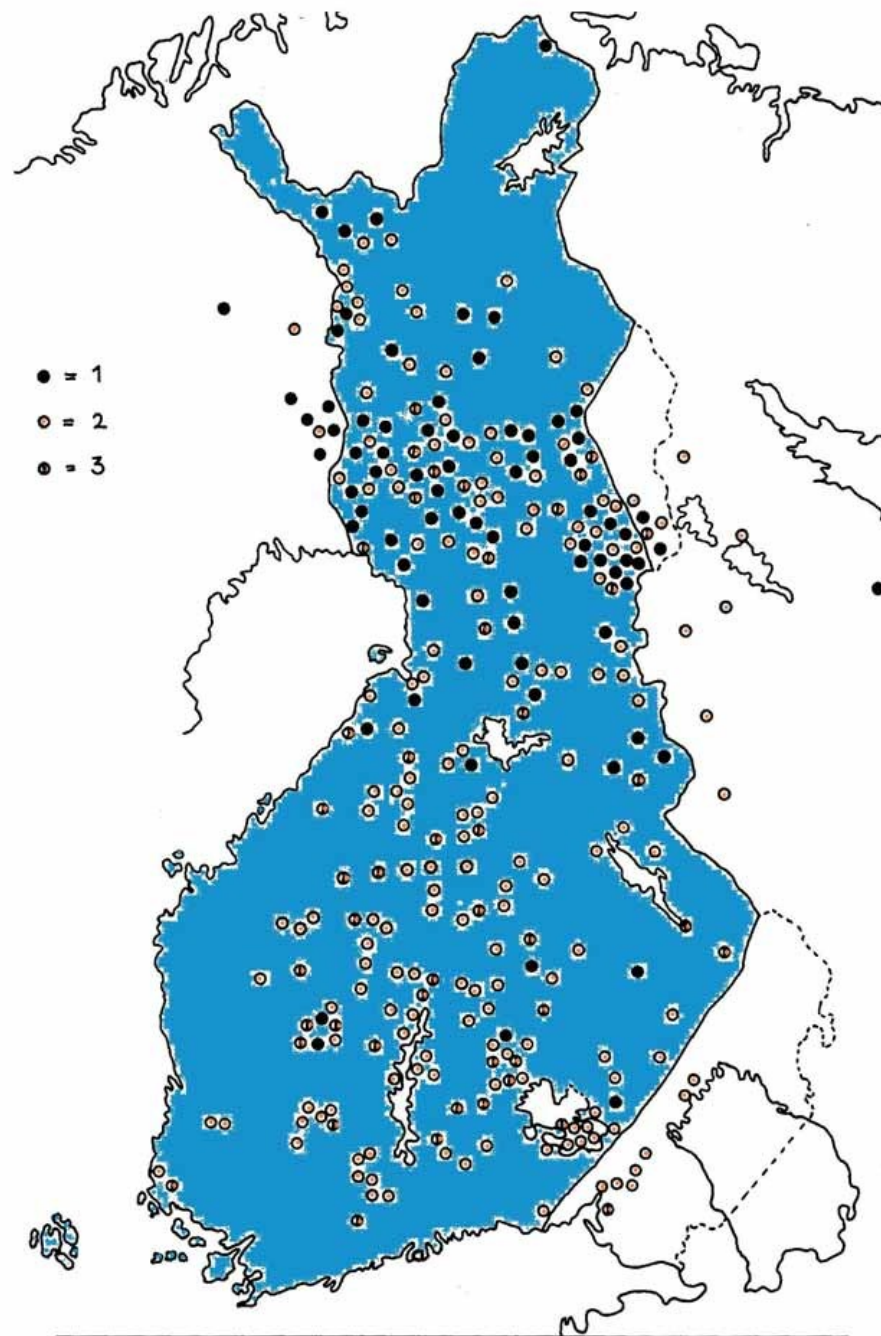
Paikannimet

- Suomen alueella laajalti saamelaisperäistä paikannimistöä
- saamelaiskieliä tai niiden esimuotoja puhuttu eteläisintä Suomea myöten
- asiakirjatietoja saamelaisista Keski-Suomen asukkaina 1300-l. lähtien
- perimätietoa saamelaisten väistymisestä pohjoiseen

- *Nuuksio* < saame *njukca* 'joutsen'
  - *Lieksa* 'suo'
-

- *Oulu* 'tulvavesi'
- *Simpele*, < *timpil saame *dappal* 'tasaisesti virtaava alue koskessa'
- saamelaisperäisiä johdinaineita, mm. *nkV Luhanka, Maaninka, Kiiminki*
- puuttuvat lounaisimmasta osasta Suomea

-nka, -nko, -nki -nimiä. 1) Nimi todennäköisesti tai varmasti lappalaisperäinen, 2) alkuperä epäselvä, 3) alkuperä epävarma mutta nimen kannalla vastine t. hononyymi

-
- *Lapin-, Lappi-*alkuinen paikannimistö
  - *Kukka- ja Narka-*alkuiset paikannimet
guhkes 'pitkä', *njarga* 'niemi'
  - *Ku(u)kasjärvet* muodoltaan pitkänomaisia
  - *Narkijärvissä* paljon niemiä tai yksi merkittävän suuri niemi
  - *jaura-*alkuiset (vrt. saame *jaure* 'järvi')
  - *kälkä-*alkuiset (vrt. saame *gälke* 'kivi')

Saamelaisperäisiä paikannimiä

- *toras*-alkuiset (vrt. saame *toares* 'sivussa sijaitseva', *Torasjoki* Kymijoen sivujoki)
- *nunna*-, *nunas*-, *nuunna*-alkuiset nimet (vrt. saame *njunni* 'nenä, nokka, kärki')
- *kont(t)a*-alkuiset nimet (*Konttainen*, *Kontokki*, vrt. saame *goddi* 'peura')
- suomessa ja saamessa n. 220 yhteistä sanaa, joita **ei** tavata muissa uralilaisissa kielissä ⇒ todistavat yht. kantakielen olemassaolosta

Esihistoriallinen aika Suomessa

- mesoliittinen kivikausi n. 8000 - 5000 eKr.
- neoliittinen kivikausi n. 5000 - 1500 eKr.
- pronssikausi n. 1500 - 500 eKr. (VKSM)
- rautakausi n. 500 eKr. - 1300 jKr. (MKSM ja suomen kielen erilliskehityksen aikaa)

- Nykyisen Suomen alue asutettu heti jään sulamisen jälkeen (8000 eKr.)

- kolme teoriaa kielestä:

- 1) puhuivat uralilaista kielimuotoa

- 2) puhuivat tuntematonta kieltä

(peruste: suomessa on 250 sanaa, joilla ei vastineita sukukielissä tai naapurikielissä)

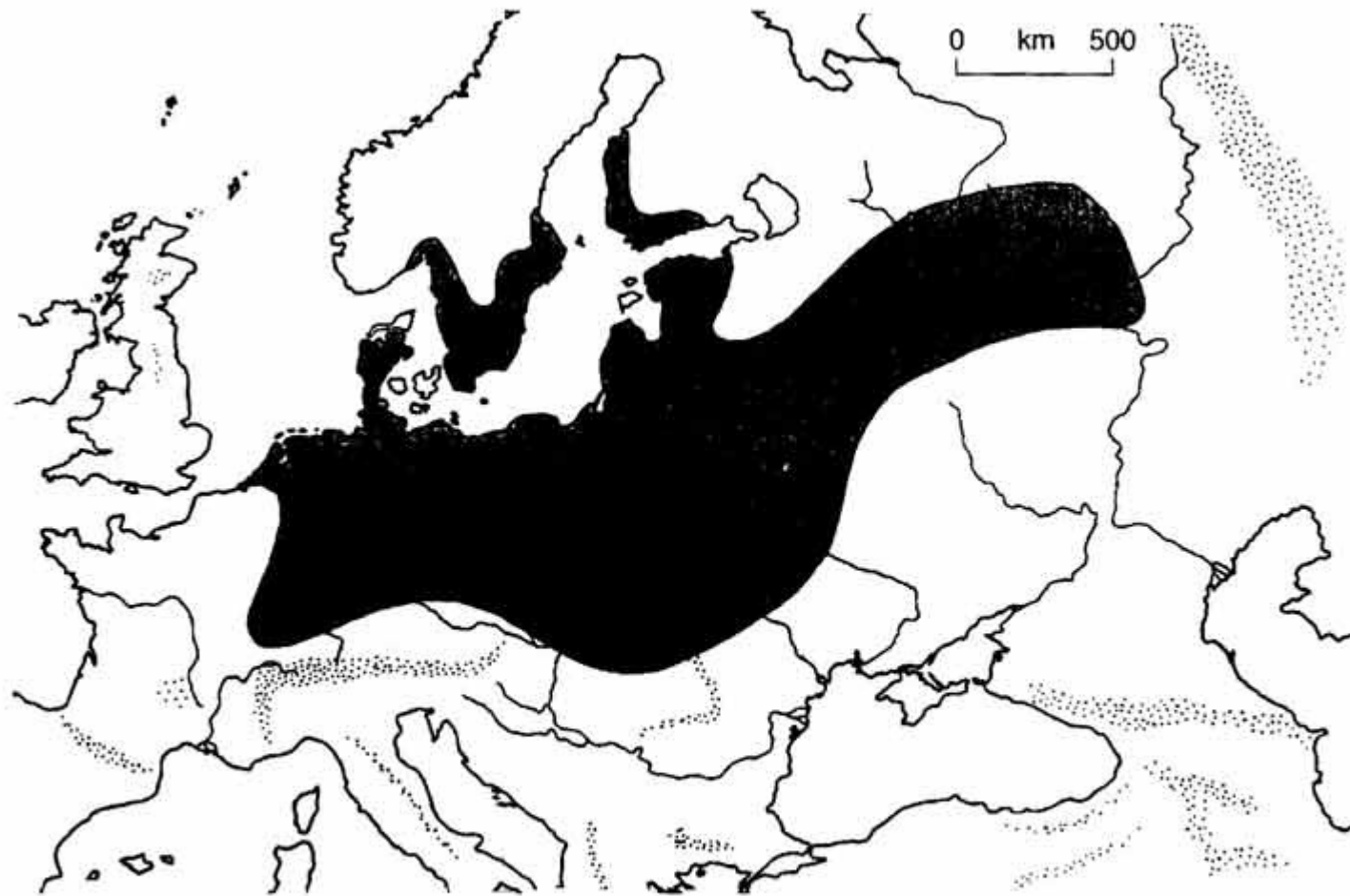
- 3) puhuivat useita eri kieliä

Neoliittinen kivikausi

- Tyypillinen **kampakeramiikka** Suomeen ja Karjalaan n. 3 900 eKr.
- Kampakeramiikka yhdistetään uralilaisia kieliä puhuneisiin väestöihin.
- **vasarakirveskulttuuri** eli nuorakeraaminen kulttuuri Lounais-Suomeen n. 3 200 eKr.
- yhdistetty ind.eur. kieltä puhuvaan populaatioon

Noin 3200 eKr syntyneen ja nopeasti laajalle levittäytyneen nuorakeraamisen kulttuurin eri varianttien kokonaisalue J. P. Malloryn mukaan (Mallory & Adams 1997: 127). Fat'yanovo-kulttuuri Volgan latvoilla ja sen itäisin jatke Balanovo-kulttuuri on muita varianteja huomattavasti myöhempi haara (n. 2400–1900 eKr).

-
- mukana lainasanoja jotka olivat **lähellä indoeurooppalaista kantakieltä**
  - Vasarakirveskausi kesti lähes vuosituhannen (n. 3200 - 2300 eKr.), ja sen loppupuolella maahamme saapui uusi muuttoaalto.
  - uuden aallon mukana vanhat balttilaiset lainasanat?
  - kielikontaktien tiiviystä ja seka-avioliitoista kielivät mm. sellaiset sukulaisuussuhteita kuvastavat sanat, kuten *morsian*, *sisar* ja *tytär*

- Vasarakirveskansan ja heidän jälkeläistensä välittämät kielenmuutokset →

---

varhaiskantasuomi

kantasaame

(myöhäis)kantasuomi

- eriytymistä edistänyt pronssikaudella (n. 1500 eKr. - 500 eKr.) elinkeinojen muuttuminen
- saamelaisten esi-isät: metsästys ja kalastus k
- suomalaisten esi-isät omaksuivat maanviljelyn ja karjanhoidon

- pronssikaudella runsas germaaninen lainasanaston tulo i.m.s. kieliin

-
- maanviljelykseen ja yhteiskuntaan liittyvää sanastoa:

- *haasia, kuhilas, pelto*

- *kauppa, rauta, kuningas, neula, siika, tina*

- suomen lainakerrostumista laajin

- *yli 500*, koko ajan uusia

- metallin käyttö ja uusi yhteiskuntarakente omaksuttu germaaneilta

- kosketukset germaaneihin ja myöhemmin skandinaavisiin kieliin, erityisesti (muinais)ruotsiin jatkuneet katkeamatta tuhansien vuosien ajan
- germaanikosketukset muuttivat kantasuomen rakennetta ja aiheuttivat monia äänteenmuutoksia
- esim. *h*-foneemin synty
- š > *h*
- Esim. *lešmä* > *lehmä*, *šalna* >> *halla*

Kielen vaihtelun taustat

- suomessa paljon morfofonologista vaihtelua
- johtuu kantasuomessa tapahtuneista äänne­muutoksista (n. 1 500–300 eKr.)

esim. *kaksi* : *kahtena* : *kahden*

Vaihtelun taustalla muutokset **kt* > *ht* ja **ti* > *si*

- **kakte* > **kakti* > *kaksi*

Muodoissa, joissa -e säilyi, **ti* > *si*-muutosta ei voinut tapahtua. Myöhemmin **kt* > *ht*

*kakte-na > *kahtena*

vrt. sP *guokte*; mari *koktõt*, unk *kettő* (unk. **kt* > *tt*)

Muutos **ti > si*

- Esim.
- **tika > sika*
- **makati > makasi*
- **käte > *käti > käsi* (*käsi* : *kätenä* : *kättä*)
- **sute > *suti > susi* (*susi* : *sutena* : *sutta*)
- **reite > *reiti > reisi*
- **tinä > sinä*
- muutos **e > i* on vanhempi kuin **ti > si*

Muutos **kt > ht*

- esim. **Šukta > huhta*
- **ykte > *ykti > yksi*
- **kakte > *kakti > kaksi*

- Muutokset **kt > ht* ja **ti > si* vastuussa siitä, että paljon vaihtelua

- *lahti*, vrt. sP *luokta* (< vksm. *lakte).
- myös nominatiivissa *ht* (vrt. *kaksi*), alkuperäinen asu *laksi*
- *lähteä*-verbi

	suomi	mari
--	-------	------

yks. 1. p.	<i>lähden</i>	<i>lektam</i>
------------	---------------	---------------

yks. 2. p.	<i>lähdet</i>	<i>lektat</i>
------------	---------------	---------------

yks. 3. p.	<i>lähtee</i>	<i>lekta</i>
------------	---------------	--------------

➤ taustalla kontaktit ieur.kielimuotojen kanssa

Miksi vaihtelua *lumi* : *lunta*

- taustalla muutos **mt > nt*
- **lume > lumi* (**e > i* -muutos)
- **lumta > lunta*

Miksi *sydän* mutta *sydäme/en*

- kantasuomessa muutos $*m > n$ sanan lopussa
- *sydäm* > *sydän*
- alkuperäinen *m* säilynyt vokaalivartalossa
- sama muutos näkyy esim. muodoissa
- **kalam* > *kalan*
- **menem* > *menen*

Miksi *nalle* : *nallea* mutta *vene* : *venettä*?

- *vene* < *veneh : *venettä*
  - *herne* < *herneh : *hernettä*
  - *side* < *sidek : *sidettä*
  - *lude* < *ludek : *ludetta*
- sanoilla konsonanttivartalo, koska ovat päättyneet alun perin konsonanttiin
  - nykyisin loppu-*h* tai loppu-*k* edustuu jäännösloputukkeena (*hernekeitto*)

-
- *vene*-tyyppisiä nomineja yli 1 200
  - uusia *e*-johdoksia muodostetaan jatkuvasti, esim. *räjähde*, *päihde* jne.
  - kaikki eivät siis ole ”vanhoja” sanoja
  - *nalle*-tyyppiset sanat sen sijaan ovat uusia lainasanoja (*nalle* ruotsista)
  - Niillä ei ole konsonanttivartaloa, koska eivät ole alun perin konsonanttiloppuisia.
  - näitä nomineja vain alle 100 (*single*, *joule*)

Rautakausi

- alkoi n. 500 eKr
- tuona aikana uusia tulokkaita Ruotsista ja Baltian alueelta
- lisää vanhoja germaanisia lainasanoja
- monet lähellä kantagermaanista originaalia, esim. *rengas* < kgerm. **hrengaz* (vrt. *wheel*)
- suomea pidetäänkin usein konservatiivisena kielenä

-
- Myöhäiskantasuomea puhuttiin n. 1000 eKr. - 0
  - ei ollut homogeeninen kieli, vaan jakautui kolmeen murreryhmään 1) pohjois-, 2) etelä- ja 3) itäkantasuomi

Oletetut pohjois-, etelä- ja itäkantasuomen puhujien sekä kantlappalaisten alueet kaavamaisesti esitettynä. Tärkeintä kaaviossa ovat alueiden summittaiset sijaintisuhteet; läheskään täsmällisiä rajoja alueille ei tutkimuksen nykyvaiheessa pystytä vetämään, eikä asutus tietenkään ole ollut sillä lailla tasaisen tiheää kuin kaavion rasteri valehtelee.

-
- pohjoiskantasuomen jatkajia suomen länsimurteet
  - itäkantasuomen jatkajia suomen itämurteet, karjala, vepsä, lyydi ja inkeroinen
  - eteläkantasuomen jatkajia vatja, viro, eteläviro eli võro-seto sekä liivi

- Myöhäiskantasuomen murrejako selittää itä- ja länsimurteiden jyrkkää eroa
-

- Vanhakantaisimmat kaakkoismurteet juontuvat suoraan muinaiskarjalasta, kun taas savolaismurteisiin on sekoittunut myös läntinen komponentti.
- Suomen murteet alkoivat muotoutua jo ajanlaskun ensimmäisinä vuosisatoina, ja roomalainen rautakausi (n. 1/50 jKr.–200 jKr, 200 jKr. - 400 jKr.) ja sen jälkeinen esihistoriallinen aika olivatkin jo suomen kielen erilliskehityksen alkua.

Kantakielivaiheet

- uralilainen kk 4000 eKr. (neoliitt. kivikausi)
- suom.-ugr. kk 4000 – 3000 eKr.
- suom.-permiläinen kk 3000 – 2500 eKr.
- suom.-volgalainen kk 2000 – 1500 eKr.
(pronssikausi)
- varhaiskantasuomi 1500 – 1000 eKr.
- myöhäiskantasuomi 1000 eKr. - 0
(rautakausi n. 500 eKr.)

Mikä uutta, mikä vanhaa?

- äänneistä nuoria mm. *h* ja *ö*
- syntyneet myöhäiskantasuomen aikaan
- *ö* aluksi vain deskriptiivisissä sanoissa
- vrt. nykysuomi *pöljä, töpätä, höpö*
- myöhemmin *ö* siirtynyt etuvokaalisten sanojen jälkitavuihin, esim. *näkö, kähkö*
- myös pitkien vokaalien (*aa, ää, yy*) ja diftongien synty ajoittuu mksm:een
- jälkitavuissa alkoi esiintyä pitkiä vokaaleja vasta myöhäiskantasuomen **jälkeen**

Morfologia

- uralilaiseen kk:een palautuvia sijamuotoja
- genetiivi   - *n
- akkusatiivi   - *m (myöh- > *n*, *ostin auton*)
- lokatiivi I. olosija (nyk. essiivi)   - *nA
- erosija (partitiivi)   - *tA
- tulosija I. latiivi   - *k, - *n, **-s* *taya-k, *pesä-n

-
- uudemmat sijamuodot syntyneet postpositioista tai kahden vanhemman päätteiden yhdistymisestä
  - inessiivi, elatiivi ja illatiivi
    - kaikkien päätteet yhdysperäisiä
    - sisältävät suom.-volgalaisen latiivin s-päätteiden ja uralilaisen olosijan päätteiden

- inessiivi $*s + *nA > ssA$
- elatiivi $*s + *tA > stA$
- illatiivi $s + \text{sidevokaali} + n$
- $*sen > *zen > *hen$
- $*talohen > talohon$
- inessiivissä s-päätteen lisäksi vanha lokatiivin $-*nA$
sE   *goatiesne* 'kodassa'
md   *onsne* 'unessa'
- $snA > ssA$ myöhäiskantasuomessa

■ Illatiivi

- liivissä *zen*-päätte säilynyt tietyissä asemissa, esim. *puuzõ* 'puuhun'
- vepsässä *zen*-päätte säilynyt jos edellisen tavun alussa esiintyy *h* (*lihaze*)
- sm *kylä* : *kylään* < *kylähän*
- (murt. *kylähän*, *kylhän*, *kylhään*)
- karjala *kyläh*, *taloh*

SYNTAKSI

- alkuperäinen sanajärjestys SOV

isä talon rakensi

myöhemmin yleistyi SVO

isä rakensi talon

Rakenne

- kaikkein vanhimmat sanat 2-tavuisia ja vokaaliloppuisia (*kala, pesä*) vrt. *jää* < **jāne*
- loppuvokaalina esiintyi vanhastaan vain *a, ä, e:n* kanssa vaihteleva *i*, esim. *nimi* : *nime-*
- sanan sisällä vanhastaan vain 2:n konsonantin yhtymiä, ja toinen tavu alkanut aina konsonantilla, esim. *mak-sa, tal-vi*
- vanhastaan vain *k, p* ja *t* geminoituivat:
- *appi*

-
- Rekonstruoi seuraavat inessiivimuodot myöhäiskantasuomalaiseen asuun:
    - *talossa*
    - *veneessä*
    - *korissa*
  - Rekonstruoi seuraavat illatiivimuodot myöhäiskantasuomalaiseen asuun.
    - *maahan*
    - *kaloihin*

Mitä seuraavien sanojen iästä voidaan sanoa ja millä perusteella?

- 1. *sataa*
- 2. *örinä*
- 3. *suku*
- 4. *kala*
- 5. *syy*
- 6. *pommi*
- 7. *kinkku*
- 8. *linna*